

הקמת המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית

שת"פ של מכון אהרן למדיניות כלכלית והמכון החרדי למחקרי מדיניות

דצמבר 2020

מבוא

- האוכלוסייה החרדית מהווה כיום כ-13% מהחברה הכללית בישראל. לפי תחזיות הדמוגרפיה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2065, תהווה האוכלוסייה החרדית כ-32% מאזרחי מדינת ישראל. בגילאים 0-17, יעמוד המספר על 48%.
- הגידול הדמוגרפי של החברה החרדית יחד עם המאפיינים הייחודיים של חברה זו (ובפרט הפריון ושיעורי התעסוקה הנמוכים), מחזדים את ההבנה שכדי לייצר שינוי אפקטיבי במגמות המאקרו-כלכליות ארוכות הטווח ברמה המשקית, יש צורך לטפל באופן ממוקד בהיבטים הקשורים בחברה החרדית באמצעות בניית תכניות מאקרו-כלכליות וכן לבחון את המשמעויות הכלכליות של תכניות ייעודיות לחברה החרדית.
- לצורך כך, ובהתבסס על היתרונות היחסיים של המכונים, מעוניינים המכון החרדי למחקרי מדיניות ומכון אהרן למדיניות כלכלית, שני מכוני מחקר מובילים בתחום של תכנון מדיניות ממשלתית כלכלית, להקים את המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית. המכונים משלימים זה את זה ביכולותיהם, כאשר מכון אהרן מספק ידע לאומי ובינלאומי מוכח בכלכלה והמכון החרדי מספק תובנות מעמיקות לגבי מאפייניה, קשייה ומגבלותיה של החברה החרדית וכן יכולות ניתוח ידע ברמה גבוהה.
- המכון החרדי למחקרי מדיניות מתמחה בתכנון אסטרטגי ובגיבוש וקידום מדיניות מקצועית מבוססת נתונים ומחקר בכל הקשור לחברה החרדית. המכון פועל לגיבוש ויישום מדיניות מיטבית המתחשבת בעולם הערכים, בשפה ובמאפיינים של החברה החרדית לצורך הוצאה לפועל וקידום של תכניות לשילוב החברה החרדית בחברה הישראלית.
- מכון אהרן למדיניות כלכלית במרכז הבינתחומי מתמקד בקידום צמיחה כלכלית ובחוזק חברתי בישראל על ידי עיצוב אסטרטגיה והצעות לתכניות מפורטות למדיניות כלכלית המבוססת על ידע בין לאומי מעודכן. המכון מגבש את ההמלצות על סמך המחקר הכלכלי והצלחות היישום של מדיניות אשר מעלה את התעסוקה והתוצר לשעת עבודה ובכך את הכנסות משקי הבית והתוצר של כלל המשק, וכמו כן מקטינה את היקפי העוני.

הקמת המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית

- מטרה – המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית יהיה מרכז מבוסס ידע ונתונים אשר יפעל לפיתוח כלכלי, לקידום כלכלה עסקית ולהגברת שילובה של החברה החרדית בכלכלה הלאומית הישראלית. המרכז יגבש ויקדם מדיניות כלכלית איכותית המבוססת על פתרונות המותאמים למאפיינים הייחודיים של הציבור החרדי, מתוך ראיית צורכי כלל המשק, אשר תיטיב עם החברה הישראלית כולה.
- הצורך – לשינויים הדמוגרפים באוכלוסיית ישראל, ובפרט לגידול המהיר בחלקה של החברה החרדית באוכלוסייה, צפויות להיות השלכות כלכליות כלל משקיות מרחיקות לכת על מגוון תחומי החיים לרבות תעסוקה, דיור ותשתיות. לכן, יש לבצע כיום, בדחיפות, התאמה משמעותית במדיניות הכלכלית על מנת ליזום שינויים בהשתלבות החברה החרדית הן עבורה והן עבור כלל המשק הישראלי.
- תוצרים – מחקרים, ניירות מדיניות ותוכניות אסטרטגיות בדגש על הפן הכלכלי, כאשר ייבחנו תכניות מאקרו כלכליות בהיבט של החברה החרדית. תוצרי המחקרים וההמלצות יוצגו בדיונים פומביים בשלחנות עגולים ובכנסים בהשתתפות אנשי מקצוע מהחברה החרדית והכלכלית וביניהם חוקרים, מקבלי החלטות, ובכירים במגזר העסקי והציבורי.
- שיתופי פעולה וערוצי השפעה – המרכז יפעל בשיתוף משרדי הממשלה השונים בדגש על משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה. שיתוף הפעולה עם משרדי הממשלה יאפשר להביא את התוכניות שיכתבו לאימוץ כהחלטות ממשלה מתוקצבות אשר יבואו לידי ביטוי ביישום מדיניות ארוכת טווח בתחומים השונים. כמו כן, תיבחן האפשרות לשיתופי פעולה עם גופי מחקר נוספים כמו אגף הכלכלן הראשי באוצר, מכון ברוקדייל, מכון טאוב ועוד.
- תחומי הפעילות של המרכז – דמוגרפיה, תעסוקה, תשתיות, דיור, רשויות מקומיות, ודיגיטציה. כל תחום פעילות יתבסס על נתונים עדכניים אודות האוכלוסייה החרדית.
- הוכחת היתכנות – החל מחודש יולי 2020, פועלים שני המכונים במשותף לקידום שני פרויקטים משמעותיים משותפים – שילוב גברים חרדים בהייטק והנגשת שירותי דיגיטציה ממשלתיים לציבור החרדי. כל מכון תורם מהידע הייחודי ומכוח האדם האיכותי שלו לצורך יצירת מחקר משותף שמפיק תוצרים ותובנות יישומיות מעבר למחקר שיכול היה להתבצע על-ידי כל מכון בנפרד.

ועדה מייעצת

- למרכז תוקם ועדה מייעצת מצומצמת שתכלול את שני יושבי הראש של מכוני המחקר ואת שני המנכלים הכלליים של מכוני המחקר. ככל שיהיה צורך בכך, יוזמנו אנשי מפתח מעולם הכלכלה, המדיניות הציבורית ומהחברה החרדית מתחומים שונים.
- הוועדה המייעצת תחליט, אחת לשנה, על תכנית המחקר של המרכז על סמך התוצאות והידע המצטבר והאתגרים אשר יזוהו כמרכזיים.
- הוועדה המייעצת תעקוב אחר ביצוע הפרויקטים המשותפים ותפקח על איכותם.

מנגנון, תכנית עבודה שנתית ועובדים

- תכנית העבודה תקבע על-ידי צוות המרכז ובאישור הוועדה המייעצת.
- תכנית העבודה תכלול שני פרויקטים משמעותיים בכל שנה, כאשר השאיפה היא שפרויקט אחד יעסוק בהיבטים החרדים של תכנית מאקרו כלכלית כללית ואילו השני יעסוק בתכנית ייעודית שמיועדת לחברה החרדית.
- את פעילות המרכז יובילו המנהלים הכלליים של שני המכונים.
- לכל פרויקט ישובץ חוקר בכיר מכל מכון שיובילו יחד את הפרויקט. החוקרים הנדרשים לכל פרויקט יקבעו בתחילתו ויאושרו על-ידי המנהלים הכלליים של שני המכונים.
- לכל פרויקט בתכנית העבודה יקבעו לוחות זמנים לעבודה, וישולבו מועדים קבועים, מדי מספר שבועות, להצגת התקדמות בפני הוועדה המייעצת ודיון על כיווני המשך.
- הפרויקטים השונים ילוו בכינוסי "שולחן עגול", במסגרתם יוצגו ממצאי המחקרים- לקראת כתיבת נייר המדיניות הסופי.

תקציב

- 700 אלף ש"ח לשנה שיוקצו למשרת חוקר בכיר, משרת עוזר מחקר, שעות מחקר משותפות, פעולות אימפקט (כנסים, שולחנות עגולים) וניהול אדמיניסטרטיבי. תקציב המרכז ייבחן מעת לעת בהתאם לצרכי המדיניות והמקורות הזמינים.

רקע לתחומי הפעילות

- תעסוקה

נכון לשנת 2019 מונה האוכלוסייה החרדית בישראל כ-1,125,000 איש,¹ מתוכם כ-400,000 גברים ונשים חרדים בגילאי העבודה העיקריים (8.3% מכוח העבודה בישראל).² לציבור החרדי בישראל דפוסי חיים תרבותיים וחברתיים ייחודיים, המשליכים על המאפיינים התעסוקתיים שלהם ומבדילים אותם מאלו של האוכלוסייה הכללית. ביטויים לכך ניתן למצוא במדדי תעסוקה שונים כדוגמת שיעור ההשתתפות בכוח העבודה והתפלגות ענפית-כלכלית (עם זאת, עולם התעסוקה בציבור החרדי עובר בשנים האחרונות שינויים מהותיים המושפעים ממגמות פנימיות בתוך החברה החרדית וממאמצים ממשלתיים שונים). בשנת 2065 צפוי שיעורם של החרדים בגילאי העבודה לעמוד על 26.2%³. הנוכחות הדמוגרפית ההולכת וגדלה של האוכלוסייה החרדית בישראל מחייבת התייחסות והתערבות ממשלתית משמעותית בהיבטים של כלכלה ותעסוקה. על מנת להביא להצלחת תכניות אסטרטגיות לקידום תעסוקה באוכלוסייה החרדית יש להתאימן למאפיינים ולצרכים הייחודיים של האוכלוסייה החרדית, וכן למגמות ולשינויים המתמשכים המתרחשים באוכלוסייה זו. עקב גודלה ומשקלה של האוכלוסייה החרדית בחברה בישראל, ניתן להעריך כי בהינתן שימוש בכלים ותהליכים נכונים, היא יכולה להוות מענה משמעותי לצרכים הנוכחיים בהתפתחות המשק בישראל.

בדו"ח ועדת תעסוקה 2030 הופיעה התייחסות נרחבת לחברה החרדית, למאפייניה ולחסמי התעסוקה הן של גברים והן של נשים. לשתי הקבוצות יש מאפיינים וחסמים ייחודיים המשפיעים על שיעורי השתתפותם בשוק התעסוקה, ועל מידת איכות התעסוקה שלהם במדדים כדוגמת היקפי משרה ורמות שכר.

תעסוקת גברים חרדים

שיעור התעסוקה של הגברים החרדים עומד כיום על 52.3%. למרות מאמצים שונים נתון זה נותר בשנים האחרונות יציב, ונמוך משמעותית משיעור התעסוקה של גברים יהודים שאינם חרדים, העומד על כ-87%. שיעור התעסוקה של גברים חרדים רחוק בכ-10 נקודות האחוז מהיעד הממשלתי שהוצב להם לשנה זו.⁴

לצד שיעור התעסוקה הנמוך, גם בהיבטים של איכות התעסוקה קיימים פערים משמעותיים בין הגברים החרדים לגברים היהודים שאינם חרדים. כך, שכרם החודשי הממוצע של גברים חרדים שכירים עומד על 9,164 ₪, והוא כ-60% משכרם החודשי הממוצע של גברים יהודים שאינם חרדים, העומד על 16,123 ₪. גם במדד חלקיות משרה ישנו פער בין האוכלוסיות, וגברים חרדים מועסקים במשרות חלקיות פי שניים מגברים יהודים שאינם חרדים.⁵

הסיבות המרכזיות למאפיינים התעסוקתיים הייחודיים של הגברים החרדים נעוצות בעיקר בתפיסה החברתית-תרבותית בקרב האוכלוסייה החרדית בישראל המכוונת את הגברים החרדים לעסוק באופן

¹ שנתון החברה החרדית בישראל, המכון הישראלי לדמוקרטיה.

² מדדי תעסוקת חרדים, רבעון שלישי לשנת 2020, המכון החרדי למחקרי מדיניות.

³ דשבורד דמוגרפיה, המכון החרדי למחקרי מדיניות.

⁴ מדדי תעסוקת חרדים, רבעון שלישי לשנת 2020, המכון החרדי למחקרי מדיניות.

⁵ עיבודי המכון החרדי למחקרי מדיניות לנתוני סקר כח אדם, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2017.

מרכזי בלימוד תורה. בהתאם לכך, מוסדות החינוך לבנים חרדים מקנים לתלמידים מיומנויות תורניות בעיקר, כאשר מיומנויות יסוד החינוכיות להשכלה ותעסוקה אינן מקבלות מספיק מקום במסגרות החינוכיות. בין מיומנויות נצרכות אלו נמנים לימודי השפה האנגלית, ידע בסיסי במתמטיקה ומדעים, ואוריינות דיגיטלית. בהיעדר מיומנויות אלו, ההון האנושי של הגברים החרדים נמוך משמעותית בשוק העבודה בהשוואה לגברים יהודים לא חרדים.

בנוסף, החקיקה בהקשר של גיוס לצבא, שאוסרת על לומדי ישיבה לעבוד או לרכוש השכלה לא תורנית לפני גיל 24 מורידה את שיעורי התעסוקה בגילאים הצעירים ומגבירה את חוסר היכולת לרכוש מיומנויות התואמות את ביקושי המעסיקים.

בהתאם ליעדי התעסוקה שהוצבו בדו"ח ועדת תעסוקה לשנת 2030, יערכו מכון אהרן והמכון החרדי למחקר מדיניות מחקר שמטרתו לעקוב אחרי יעדים אלו ולהציע צעדים לקידום השגתם. בתוך כך יושם דגש על צעדי מדיניות שיסייעו בהשתלבות גברים חרדים בתעסוקה איכותית במתווה חוק הגיוס; המשך תכניות קיימות אשר הוכחו כאפקטיביות, לצד פיתוח תכניות חדשות המתמקדות בגילי היציאה לעבודה והגילים הצעירים; פיתוח תכניות לשיפור ההון האנושי, והגדלת המיומנויות באמצעות השכלה גבוהה תואמת ליכולות, וכן הכשרות מקצועיות וטכנולוגיות שיותאמו למסגרות התרבות והלימוד בישיבות; פיתוח כלים ותמריצים לשילוב תעסוקתי בענפים עתירי שכר, בדגש על ענף ההייטק וענפים צומחים בסקטור הפרטי והציבורי. גורמים נוספים כוללים הגדלת תמריצים לשילוב תעסוקתי איכותי, במסגרת התרבות הנוכחית, וצמצום חסמים כלכליים להשתלבות בתעסוקה.

שילוב גברים חרדים במגזר ההייטק

אחוז החרדים המועסקים בהייטק ובמשלחי יד טכנולוגיים הינם נמוכים ועומדים על כ-2% וכ-3% בלבד, בהתאמה. ההשתלבות הנמוכה של האוכלוסייה החרדית בתעסוקה בהייטק אינה מאפשרת למצות את הפוטנציאל הגלום באוכלוסייה זו. מטרת המחקר היא להתמקד באוכלוסייה של הגברים החרדים ולאפיין את (א) ההון האנושי של הגברים החרדים (מאפייני בגרות, בפרט לימודים לבגרות מדעית, לימודים אקדמאיים וחוץ אקדמיים, כישורים ומיומנויות PIAAC), (ב) התוכניות הקיימות לשילוב הגברים החרדים בתעסוקה בהייטק ורמת ההצלחה של תכניות אלה, (ג) חסמים לשילוב הגברים החרדים בתעסוקה בהייטק, זאת כדי להציע צעדי מדיניות להגדלת שיעור החרדים המועסקים בהייטק, הגדלת פיריון העבודה בקבוצת אוכלוסייה זו ובמשק בכלל והגדלת צמיחת המשק.

תעסוקת נשים חרדיות

שיעור התעסוקה של נשים חרדיות גבוה יחסית לגברים חרדים, ועומד כיום על כ-78.7%⁶ שיעור גבוה זה הוא תוצאה של מגמת עלייה מתמשכת בשני העשורים האחרונים, שצמצמה משמעותית את הפער בין

⁶ מדדי תעסוקת חרדים, רבעון שלישי לשנת 2020, המכון החרדי למחקר מדיניות. הנתון כולל נשים הנמצאות בחל"ת בגין משבר הקורונה.

לבין הנשים היהודיות שאינן חרדיות, שכיום שיעור התעסוקה שלהן עומד על כ-83%. שיעור התעסוקה הנוכחי של הנשים החרדיות עבר בכ-15 נקודות האחוז את יעד שיעור התעסוקה שהציבה הממשלה לשנה זו.

עם זאת, הנתונים מצביעים על איכות תעסוקה ירודה בהשוואה לנשים יהודיות שאינן חרדיות: ישנם פערי שכר ניכרים בין שתי קבוצות אלו, שמוסברים כמעט במלואם על ידי שיעורים גבוהים יותר של תעסוקה במשרה חלקית בקרב נשים חרדיות, לצד התמקדות בענף החינוך. בין חסמי התעסוקה של הנשים החרדיות ניתן לציין את הקושי לאזן בין תעסוקה למשפחה בשל מספר ילדים גדול יותר במשקי בית חרדים. כך, לצד היותן אימהות לילדים צעירים רבים, הנשים החרדיות הן גם מפרנסות בלעדיות. לצד זאת, ההסללה לתחומי עיסוק שאינם אקדמיים מסיבות חברתיות-תרבותיות שונות מגבילות את אפשרויות התעסוקה של הנשים החרדיות: הפלטפורמה המרכזית להכשרת נשים חרדיות לתעסוקה הם הסמינרים החרדיים לבנות. 85% מבוגרות התיכונים החרדים בוחרות לרכוש את השכלתן והכשרתן המקצועית במסגרת הסמינרים ולא במסגרות אקדמיות.

המחקר של מכון אהרן והמכון החרדי למחקרי מדיניות יעקוב אחר יעדי התעסוקה שהוצבו בדו"ח ועדת תעסוקה 2030 לשנת 2030 ויציע צעדים לקידום השגת היעדים, כמו למשל פיתוח ועיבוי תכניות לשילוב וקידום של נשים חרדיות במקצועות עתירי שכר שאינם הוראה (הייטק, בריאות, פיננסים ועוד), רשת תמיכה לאימהות עובדות ועוד.

מרכיב מרכזי בתוכניות אלו יהיה שינוי במערך הסמינרים ויצירת הכשרות טכנולוגיות איכותיות בענפים צומחים במגזר הפרטי והציבורי, זאת מאחר וענף ההייטק סובל ממחסור מתמיד בכוח אדם איכותי מחד, ומאידך קיים הון אנושי חרדי משמעותי שאינו מנוצל. רק כ-3% מן החרדים מועסקים בענפי ההייטק: כ-8,300 נשים וכ-4,200 גברים. מתוך הנשים החרדיות המועסקות, רק כ-6% מועסקות בתחום ההייטק (בהגדרתו הרחבה), לעומת 7.1% מהנשים היהודיות שאינן חרדיות, ו-14.8% מהגברים היהודים שאינם חרדים.

בעבר נעשו מספר ניסיונות לקדם תכניות טכנולוגיות איכותיות לנשים חרדיות במסגרת האקדמיה אך הרוב המוחלט של הבנות החרדיות עדיין מדיר את רגליו ממסגרות אלו משיקולים שונים. במסלולי ההכשרה המקצועיים, הנלמדים בכיתות י"ג-י"ד, לומדות כיום כ-7,000 תלמידות בשנתון המהוות כ-85% מבוגרות התיכונים החרדים. מתוכם, כ-10% לומדות במסלולים הטכנולוגיים הקיימים. עם זאת, הפוטנציאל להכשרה טכנולוגית גדול מהמצב כיום.

בשנים האחרונות קיים קושי הולך וגדל בהשמתן של בוגרות מסלולי ההכשרה המקצועית בשוק העבודה בכלל ובתחום ההייטק בפרט. במחקר שנערך על ידי חוקרי המכון החרדי למחקרי מדיניות, נמצא כי איכותן של ההכשרות הטכנולוגיות הניתנות כיום בסמינרים לבנות (שמבוססות בעיקרן על תכנית מה"ט) אינה מספקת, וכי תכנית הלימודים איננה מותאמת לצרכיה המעודכנים של תעשיית

ההייטק. נתוני ההשמה של בוגרות התכנית אינם משביעי רצון וגם אלו מבין הבוגרות שהצליחו להשתלב בתעשייה, נמצאות בתפקידים שאינם תפקידי ליבה, ושכרן נמוך. המחקר המליץ על השקעה בהשבת תכניות ההכשרה בסמינרים לבנות, במסגרת רפורמה כוללת המכוונת ליצירת הכשרות טכנולוגיות איכותיות ומותאמות יותר לצורכי התעשייה.

לאור המלצות המחקר הושקה בספטמבר 2018 תכנית הפיילוט "אדווה", בהובלת SNC והמכון החרדי למחקר מדיניות. במסגרת זאת, נוצר חיבור ראשון מסוגו בין הסמינרים בתמיכתם האקטיבית של רבנים מובילים בקהילה החרדית, לבין בכירים בתעשיית ההייטק וחברות מובילות. פיילוט אדווה הוכיח כי קיימת היתכנות ממשית לשילוב החרדיות בתעשיית ההייטק ברמות הגבוהות ביותר וכי קיים חלון הזדמנויות להובלת תהליך ממשי של שינוי. התכנית הלאומית להכשרות הטכנולוגיות בסמינרים החרדיים לבנות מבקשת לנצל את חלון ההזדמנויות הקיים, ומהווה הזדמנות לייצר מענה משולב לצרכי תעשיית ההייטק בפרט, והכלכלה הישראלית בכלל, ולצרכי התעסוקה והרווחה הכלכלית של הציבור החרדי.

התועלת הכלכלית של התכנית אדירה. מניתוח כלכלי שנעשה, עולה כי בהערכה שמרנית, כל בוגרת התכנית עתידה להכניס לקופת המדינה קרוב למיליון ושלוש מאות אלף ש"ח מיסים ישירים על שכר עבודה בלבד, לתקופת עבודה של 27 שנים. השלכות הרווח העקיפות הן עצומות גם כן.

במחקר בתחום התעסוקה, הן עבור גברים והן עבור נשים, יושם דגש על בחינת האפקטיביות של כלים ותוכניות קיימות ובכלל זה תכניות שירות התעסוקה, מרכזי מפת"ח של זרוע העבודה והכשרות מקצועיות ייעודיות. כמו כן נעסוק במתווה שירות עבור האוכלוסייה החרדית, הכולל מסלולי שירות אזרחי קיימים וחדשים, בדגש לניתוח עלות-תועלת כלכלי של מסלולים אלו ותרומתם האפשרית להון אנושי, לתעסוקה ולשילוב בחברה הכללית.

● דיוור ותשתיות

המכון החרדי למחקר מדיניות פעל בשנים האחרונות בשיתוף עם משרד הבינוי והשיכון לקידום מדיניות דיוור המותאמת לצרכי החברה החרדית ולאתגרים הלאומיים של מדינת ישראל. התכנית האסטרטגית לדיוור לאוכלוסייה החרדית 2016-2035 שנכתבה על ידי המכון החרדי למחקר מדיניות ומשרד השיכון, ועקרוניתה שימשו בסיס להחלטה ממשלה 1826, זיהתה צורך ב-200 אלף יחידות דיוור עד 2035, והציעה סל פתרונות שכלל פתרונות באמצעות כוחות השוק, לצד פתרונות מתוכננים: עיר חרדית חדשה, שכונות חרדיות חדשות בערים חרדיות קיימות, התחדשות עירונית בריכוזים חרדיים ותיקים ושכונות חרדיות בערים מעורבות. לכל אחד מפתרונות דיוור אלה משמעויות תכנוניות, חברתיות, וכלכליות שונות, והם כרוכים בהתאמת תשתיות בתחומי שונים ביניהם תעסוקה, תחבורה, והמרחב הציבורי. כמו כן, על מנת לקדם פתרונות שיתרמו לפיתוח הכלכלי - חברתי של האוכלוסייה

החרדית ולסדרי העדיפויות הלאומיים, יש צורך ביצירת תמריצים כלכליים הולמים. המרכז למדיניות כלכלית של החברה החרדית יעמיק את הידע הכלכלי בנושאים אלה, יבחן את החסמים שקשורים בנושאים אלו וייחודיים לחברה וימליץ על צעדי מדיניות אשר לא רק יתנו מענה לצרכי הדיור אלא גם ישלבו חיבור כלכלי ותעסוקתי של גברים ונשים חרדיים בשוק התעסוקה.

● דיגיטציה

בישראל קיים פער משמעותי בין חלקים באוכלוסייה המנצלים את הפוטנציאל הטמון בעידן הדיגיטלי, לבין אוכלוסיות שאינן משתמשות ואינן נהנות מיתרונות הדיגיטציה. על פי נתוני הלמ"ס 1.3 מיליון אזרחים ישראלים, שהם 20% מהאוכלוסייה הבוגרת, חסרי אוריינות דיגיטלית. הפער הדיגיטלי תואם לפערים הכלכליים והחברתיים הקיימים במדינה, וכך למעשה מתחזק רמות אי שוויון גבוהות. אחת האוכלוסיות הבולטת בהיעדר אוריינות דיגיטלית היא החברה החרדית.

טכנולוגיה באופן כללי ואינטרנט בפרט נתפסים בחברה החרדית כאיום על חומות השמרנות של הקהילה. השימוש במחשב נתפס כתרבות פנאי שאינה מקובלת בחברה החרדית, והשימוש באינטרנט עלול לתרום לחשיפה רחבה לידע ולתכנים שאינם מותאמים לערכיה. בשנים האחרונות קיימת בחברה החרדית לגיטימציה מוגבלת לשימוש מבוקר באינטרנט, אולם רמת השימוש במחשב ובאינטרנט בחברה החרדית עדיין נמוכה משמעותית מהציבור הכללי בישראל, וקיימים פערים גדולים ברמת הצריכה של שירותים מקוונים ובאוריינות הדיגיטלית. כך למשל, מנתוני הלמ"ס עולה כי נכון לשנת 2018 כמחצית ממשקי הבית החרדיים אינם מחזיקים מחשב, ורק שליש מחוברים לאינטרנט, לעומת כ-80% מהיהודים שאינם חרדים.

תהליכי דיגיטציה מוגבלים ואוריינות דיגיטלית נמוכה משליכים על יכולותיהם של חברי הקהילה החרדית להשתלב ולהתקדם במערכת ההשכלה, התעסוקה והכלכלה הישראלית. במטרה לגבש המלצות לצעדי מדיניות מעשיים להגברת השימוש בדיגיטציה וצמצום הפער הדיגיטלי, המחקר יבחן לעומק את האוריינות הדיגיטלית בחברה החרדית בישראל על גווניה השונים, ויצביע על החסמים והצרכים בהקשר זה.